

DEN
LILLE
TYSKE

GRAMMATIKBØG

AF BRITT JADESØ

INDHOLD

Navneordenes kasus (x△'s'□)	s.3
Den bestemte artikel (<i>der/die/das</i>)	s.4
Den ubestemte artikel (<i>ein/eine</i>)	s.5
Genetiv/Ejefald (<i>s</i>) <i>Mandens hat</i>	s.6
Udsagnsord - oversigt over de 6 slags	s.7
De 3 Hjælpeudsagnsord- <i>haben, sein, werden</i>	s.8-9
De svagt bøjede udsagnsord- <i>esttenten</i>	s.10
De STÆRKT bøjede udsagnsord- <i>esttenten</i>	s.10
Brennen-udsagnsord	s.11
Mådeudsagnsord- (<i>dürfen, können, mögen, müssen, sollen, wollen</i>)	s.12
Sammensatte udsagnsord- (<i>an& komme</i>)	s.13
Forholdsord- (<i>over, under</i>)	s.14
Tillægsord -gradbøjning: <i>høj, højere, højst</i>	s.15
Tillægsord -kasserollerne (<i>de 5 e'er og reses</i>)	s.16
Stedord (<i>han, hun, den, det, vi, os</i>)	s.17
Henførende stedord (<i>der, som</i>)	s.18
Ledsætninger (<i>ikke-reglen</i>) 	s.19

NAVNEORDENES KASUS

Navneord kan have 4 forskellige funktioner i en sætning:

Nominativ	Grundled Omsagnsled til grundled	X ⊗
Akkusativ	Genstandsled Omsagnsled til genstandsled	△ ⊖
Genetiv	Ejefald	(s)
Dativ	Hensynsled	□

○	Jeg...?
×	Hvem/hvad+○?
△	Hvad/hvem+○+×
□	For/til hvem+○+×+△
~	Hvor+○+×+△
⊗	hvis × er, bliver, hedder, kaldes
(s)	Hvis?

Jeg bruger (s) til at symbolisere genetiv/ejefald fordi 's' sættes på navneordet, når man ejer noget både på dansk, engelsk og tysk - Se side 5

👉 Husk:

Navneordene er lette at finde på tysk, da de alle er skrevet med STORT 😊

Der	Vater	gab	dem	Sohn	einen	Ball	bei	dem	Fußballplatz
	×	○	□			△		□	
	NOMINATIV		DATIV			AKKUSATIV		DATIV	

Forholdsord bestemmer også kasus - se mere på s.14

NAVNEORDENES ARTIKEL

Bestemt form

For at finde den rigtige artikel skal du kende navneordets køn og kasus

	Hankøn <i>m</i>	Hunkøn <i>f</i>	Intetkøn <i>n</i>	Flertal <i>pl</i>
Nom(x)	der	die	das	die
Akk(Δ)	den	die	das	die
Genitiv(s)	des ^{+s}	der	des ^{+s}	der
Dativ(□)	dem	der	dem	den ⁺ⁿ

'dieser, jeder, welcher, solcher' bøjes også som bestemte artikler

Her er alle navneord maskuline

Nm

Der Vater _(m)	gab	dem Sohn _(m)	den Ball _(m)
×	○	□	△

Her er alle navneord feminine

Die Mutter _(f)	gab	der Tochter _(f)	die Katze _(f)
×	○	□	△

Her er alle navneord neutrum

Das Kind _(n)	gab	dem Mädchen _(n)	das Spielzeug _(n)
×	○	□	△

Her er alle navneord plural

Dpl

Die Kinder _(pl)	gaben	den Hunden _(pl)	die Bälle _(pl)
×	○	□	△

NAVNEORDENES ARTIKEL

Ubestemt form

For at finde den rigtige artikel skal du kende navneordets køn og kasus

	Hankøn <i>m</i>	Hunkøn <i>f</i>	Intetkøn <i>n</i>	Flertal <i>pl</i>
Nom(X)	ein	eine	ein	keine
Akk(Δ)	einen	eine	ein	keine
Genitiv(s)	eines	einer	eines	keiner
Dativ(□)	einem	einer	einem	keinen

Stedord som fx 'mein, dein, sein' bøjes også sådan
Se sidste sætning hvor jeg har brugt flere forskellige
og se flere stedord på s.17

Her er alle navneord maskuline Dm			
Ein Vater _(m)	gab	einem Sohn _(m)	einen Ball _(m)
×	○	□	△
Her er alle navneord feminine			
Eine Mutter _(f)	gab	einer Tochter _(f)	eine Katze _(f)
×	○	□	△
Her er alle navneord neutrum			
Ein Kind _(n)	gab	einem Mädchen _(n)	ein Spielzeug _(n)
×	○	□	△
Her er alle navneord plural Apl			
Meine Kinder _(pl)	gaben	deinen Hunden _(pl)	keine Bälle _(pl)
×	○	□	△

ARTIKLER I GENITIV

Jeg bruger (s) til at symbolisere genitiv/ejefald fordi 's' sættes på navneordet, når man ejer noget både på dansk, engelsk og tysk

	Hankøn <i>m</i>	Hunkøn <i>f</i>	Intetkøn <i>n</i>	Flertal <i>pl</i>
Genitiv(s)	des ^{+s} eines	der einer	des ^{+s} eines	der keiner

'dieser, jeder, welcher, solcher' er også bestemte artikler

'mein, dein, sein' er også ubestemte artikler

👉 **HUSK:** Hvis man ikke er tryk ved reglerne, kan sætninger i ejefald skrives om
Fx Pogens taske ➔ 'Pogen har en taske'

Ringenes _(pl) (s)	Herre _(m) x	Der Herr der Ringe x (s)
Pogens _(n) (s)	taske _(f) x	Die Tasche des Mädchens x (s)
Min søsters _(f) (s)	børn _(pl) x	Die Kinder meiner* Schwester x (s)

UDSAGNSORD

De tyske udsagnsord deles op i 6 grupper:

① Hjælpeudsagnsord - side 8+9

sein, haben og werden

② 2 x regelmæssige udsagnsord - side 10

-esttanten

-e"st"tanten

③ uregelmæssige udsagnsord - se ordbogen.com

④ "brennen"-udsagnsord - side 11

brennen, kennen, nennen, rennen,
senden, wenden, bringen, denken

⑤ Mådesudsagnsord - side 12

dürfen, können, mögen, müssen,
sollen, wollen, wissen

⑥ Sammensatte udsagnsord - side 13

an"kommen

an"fangen

HJÆLPE-UDSAGNSORD

haben - sein - werden
(*har - er - bliver*)

Udsagnsord der ofte står sammen med andre udsagnsord og 'HJÆLPER' med at lave om til før nutid

Er gået
O_ O

Har været

☞ Yoda - skal huske os på, at tyskerne flytter rundt på udsagnsordene, når de kommer i par.

På dansk er udsagnsordene ved siden af hinanden (se smiley)

På tysk står udsagnsord nummer to til sidst:

Jeg kan spise pizza ➔ Jeg kan pizza spise ➔ Ich kann Pizza essen

	Sein (at være)	Nutid <i>præsens</i>	Datid <i>imperfektum</i>	Førnutid <i>perfektum</i>
Ental	1. ich	bin	war_	bin gewesen
	2. du	bist	warst	bist gewesen
	3. er/sie/es	ist	war_	ist gewesen
Flertal	1. wir	sind	waren	sind gewesen
	2. ihr	seid	wart	seid gewesen
	3. sie/Sie	sind	waren	sind gewesen

HJÆLPE-UDSAGNSØRD

Haben (at have)		Nutid <i>præsens</i>	Datid <i>imperfektum</i>	Førnutid <i>perfektum</i>
Ental	1. ich	habe	hatte	habe gehabt
	2. du	hast	hattest	hast gehabt
	3. er/sie/es	hat	hatte	hat gehabt
Flertal	1. wir	haben	hatten	haben gehabt
	2. ihr	habt	hattet	habt gehabt
	3. sie/Sie	haben	hatten	haben gehabt

Werden (at blive i fremtiden)		Nutid <i>præsens</i>	Datid <i>imperfektum</i>	Førnutid <i>perfektum</i>
Ental	1. ich	werde	wurde	bin geworden
	2. du	wirst	wurdest	bist geworden
	3. er/sie/es	wird	wurde	ist geworden
Flertal	1. wir	werden	wurden	sind geworden
	2. ihr	werdet	wurdet	seid geworden
	3. sie/Sie	werden	wurden	sind geworden

werden: at blive i fremtiden

bleiben: at forblive - blive ved med at være

UDSAGNSORD

De svagt bøjede udsagnsord *-esttenten*

Spielen (<i>spille/lege</i>)		Nutid <i>præsens</i>	Datid <i>imperfektum</i>	Førnutid <i>perfektum</i>
Ental	1. ich	spiele	spielte	habe gespielt
	2. du	spielst	spieltest	hast gespielt
	3. er/sie/es	spielt	spielte	hat gespielt
Flertal	1. wir	spielen	spielten	haben gespielt
	2. ihr	spielt	spieltet	habt gespielt
	3. sie/Sie	spielen	spielten	haben gespielt

De stærkt bøjede udsagnsord *-esttenten*

Schlafen (<i>sove</i>)		Nutid <i>præsens</i>	Datid <i>imperfektum</i>	Førnutid <i>perfektum</i>
Ental	1. ich	schlaf	schief	habe geschlaf
	2. du	schlafst	schiefst	hast geschlaf
	3. er/sie/es	schläft	schief	hat geschlaf
Flertal	1. wir	schlafen	schiefen	haben geschlaf
	2. ihr	schlaf	schief	habt geschlaf
	3. sie/Sie	schlafen	schiefen	haben geschlaf

"BRENNEN"-UDSAGNSØRD

brennen (brænde) kennen (kende) nennen (nævne)
rennen (rende) senden (sende) wenden (vende)
bringen*(bringe) denken* (tænke)

brennen (at brænde)		Nutid <i>præsens</i>	Datid <i>imperfektum</i>	Førnutid <i>perfektum</i>
Ental	1. ich	brenne	brannte	habe gebrannt
	2. du	brennst	branntest	hast gebrannt
	3. er/sie/es	brennt	brannte	hat gebrannt
Flertal	1. wir	brennen	brannten	haben gebrannt
	2. ihr	brennt	branntet	habt gebrannt
	3. sie/Sie	brennen	brannten	haben gebrannt

Disse to er anderledes:

- 1 bringen* (*bringe*): er bringt - er brachte - er hat gebracht
- 2 denken* (*tænke*): er denkt - er dachte - er hat gedacht

MÅDESUDSAGNSORD

Den måde et udsagnsord kan forholde sig til et andet udsagnsord

"må spise"

"kan spise"

På dansk er udsagnsordene ved siden af hinanden (se smiley)

På tysk står udsagnsord nummer to til sidst:

Jeg kan spise pizza ➔ Jeg kan pizza spise ➔ Ich kann Pizza essen

☞ Yoda - skal huske os på, at tyskerne flytter rundt på udsagnsordene, når de kommer i par.

	Betydning/anvendelse
dürfen må/må ikke	Jeg må gerne køre alene. ➔ Ich darf alleine fahren. Du må ikke spise Pizza. ➔ Du darfst nicht Pizza essen.
können kan	Jeg kan synge. ➔ Ich kann singen. Jeg kan også komme i morgen? ➔ Ich kann auch morgen kommen?
mögen kunne lide	Jeg kunne godt tænke mig. ➔ Ich möchte gerne Eis haben. Jeg kan bedre lide chokolade. ➔ Ich mag Shokolade lieber.
müssen måtte	Jeg skal lave lektier. ➔ Ich muß Hausaufgaben machen.
sollen skulle, burde	Jeg bør spise grøntsager. ➔ Ich soll Gemüse essen.
wollen ville	Jeg vil gerne være politibetjent. ➔ Ich will gerne Polizist werden.

	wollen (ville)	Nutid <i>præsens</i>	Datid <i>imperfektum</i>	Førnutid <i>perfektum</i>
Ental	1. ich	will_	wollte	habe gewollt
	2. du	willst	wolltest	hast gewollt
	3. er/sie/es	will_	wollte	hat gewollt
Fleretal	1. wir	wollen	wollten	haben gewollt
	2. ihr	wollt	wolltet	habt gewollt
	3. sie/Sie	wollen	wollten	haben gewollt

SAMMENSATTE UDSAGNSØRD

Løst ✂ sammensatte		Fast sammensatte <i>bliver sammen</i>
an fangen (begynde)	ein laden (invitere)	untersuchen (undersøge)
auf hören (holde op)	um ziehen (flytte)	überlegen (overveje)
an kommen (ankomme)	vor bereiten (forberede)	überholen (overhale)
an rufen (ringe til)	mit kommen (komme med)	wiederholen (gentage)
be kommen (af få)	zu hören (høre efter)	

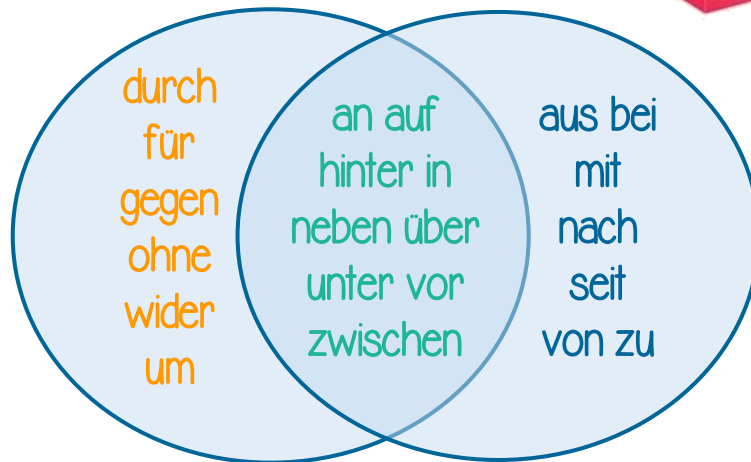
	bekommen (at få)	Nutid <i>præsens</i>	Datid <i>imperfektum</i>	Førnutid* <i>perfektum</i>
ental	1 ich	bekomme	bekam_	habe bekommen
	2 du	bekommst	bekamst	hast bekommen
	3 er/sie/es	bekommt	bekam_	hat bekommen
flertal	1 wir	bekommen	bekamen	haben bekommen
	2 ihr	bekommt	bekamt	habt bekommen
	3 sie/Sie	bekommen	bekamen	haben bekommen

*kun **hjelpeudsagnsordet** bøjes - se s.8+9

anfangen (begynde) i tre situationer:

- ① I navneform kommer **zu** med: Jetzt ist es Zeit **anzu**fangen
- ② I hoved-sætninger: Der Lehrer **fängt** die Stunde **an**
Ich **nehme** in den Kurs **teil**
- ③ I led-sætninger: Wenn die Stunde **anfängt**, muss ich fertig sein
Ich weiss nicht, ob ich **anfangen** will

FÖRHÖLDSÖRD

Akkusativ
△

← Aktiv
Passiv →

Dativ
□

Husk: Hvis man bevæger sig på samme sted er man passiv i grammatisk forstand.
Fx hvis en fisk svømmer rundt i sit akvarie, eller hvis man hopper på en trampolin.

durch: igennem

für: for/til

gegen: imod

ohne: uden

wider: (bruges sjældent) mod

um: om/omkring

Andre:

bis: indtil

entlang: langs med

an*: på, ved, til, om

auf: på

hinter: bag ved

in: i

neben: ved siden af

über: over, angående

unter: under, blandt

vor: for(an)/uden for, før

zwischen: mellem

*Som [on] på engelsk

aus: (ud) fra/(ud) af

bei*: hos, ved

mit: med

nach: efter, til (*Oslo)

seit: (lige) siden

von: af/fra

zu: til (*skole)

Andre:

gegenüber: over for

*Som [by] på engelsk

*Oslo: geografisk sted

*skole: sted uden navn

TILLÆGSORD

GRADBØJNING

1. grad	2. grad	3. grad
reich	reicher	der/die/das reichste (am reichsten)
jung	jünger	der/die/das jüngste (am jüngsten)
hoch*	höher	der/die/das höchste (am höchsten)

*hoch mister sit "c", når det bøjes: Ein **hohes** Haus.

Tillægsord med **en** stavelse har i reglen omlød dog ikke: froh, schlank

Uregelmæssige: gut • besser • der beste (am besten) - som på dansk
viel • mehr • der meiste (am meisten)

- ① Han er (lige) så stor **som** jeg: Er ist so groß **wie** ich
- ② Han er større **end** jeg: Er ist größer **als** ich
- ③ Han er **den** største: Er ist **am** größten

Man er ikke "høj" (hoch) på tysk, medmindre man har taget stoffer, men derimod "stor" (groß) ligesom man heller ikke siger "high" på engelsk med derimod "big"

Dansk	Engelsk	Tysk
høj	big	groß
høj*	high	hoch

TILLÆGSORD

BØJNING EFTER KASUS & KØN

- ☞ Står tillægsordet alene, bøjes det ikke: Die Blume ist schön
 - ☞ Står der/die/das foran navneordet ender tillægsordet på -e eller -n
Står der ein/eine mangler -r/-e/-s/-n og sættes på tillægsordet: blaues/blauer/blauen
- På den måde er det altid tydeligt om navneordet er maskulint/feminint/neutrum

1 Bestemt (der/die/das): Den blå bil

	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>pl</i>	
5*e N(x)	e	e	e	n	Das blaue Auto (Nn)
A(Δ)	n	e	e	n	Er steht vor dem blaue(n) Auto (Dn) (‘vor’ styrer dativ - se side 14)
G(s)	n	n	n	n	
D(□)	n	n	n	n	

2 Ubestemt (ein/eine): Et blåt hus (ein, mein, dein, sein, ihr, sein, kein).

	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>pl</i>	
reses N(x)	r	e	s	n	Ein blaues Auto (Nn)
A(Δ)	n	e	s	n	Er steht vor einem blaue(n) Auto (Dn) (‘vor’ styrer dativ - se side 14)
G(s)	n	n	n	n	
D(□)	n	n	n	n	

3 Alene : Gode Gud! Godt nytår!

	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>pl</i>	
N(x)	r	e	s	e	Große(r) Gott! (Nm) (Store Gud!)
A(Δ)	n	e	s	e	Frohes Neues (Jahr)! (Nn) (Godt nytår!)
G(s)	n	r	n	r	Guten Rutsch! (Am)
D(□)	m	r	m	n	(God rutschetur ind i det nye år)

STEDORD

Ord der står i stedet for en eller flere personer:

MIG • DIN • HAM • DERES • OS

	N(X)	A(Δ)	G(s)*	D(□)	
Ental	1. ich <i>jeg</i>	mich <i>mig</i>	mein <i>min/mit</i>	mir <i>mig</i>	
	2. du <i>du</i>	dich <i>dig</i>	dein <i>din/dit</i>	dir <i>dig</i>	
	3. er <i>han</i> sie <i>hun</i> es <i>den/det</i>	ihn <i>ham</i> sie <i>hende</i> es <i>den/det</i>	sein <i>sin/hans</i> ihr <i>sin/hendes</i> sein <i>den/det</i>	ihm <i>ham</i> ihr <i>hende</i> ihm <i>det</i>	
	Flertal	1. wir <i>vi</i>	uns <i>os</i>	unser <i>vores</i>	uns <i>os</i>
		2. ihr <i>I</i>	euch <i>jer</i>	euer <i>jeres</i>	euch <i>jer</i>
		3. sie <i>de</i> Sie <i>De</i>	sie <i>dem</i> Sie <i>Dem</i>	ihr <i>deres</i> Ihr <i>Deres</i>	ihnen <i>dem</i> Ihnen <i>Dem</i>

*Rækken ud for genetiv kaldes ejestedord

Pigen er glad. Hun får gaver.

Das Mädchen ist froh. Es bekommt Geschenke

Besøger I os?

Besucht ihr uns?

Vi forklarer jer vejen.

Wir erklären euch den Weg.

HENFØRENDE STEDORD

(HENFØRE: VISE TILBAGE)

DER • SOM • HVIS

	Hankøn <i>m</i>	Hunkøn <i>f</i>	Intetkøn <i>n</i>	Flertal <i>pl</i>	
N(X)	der	die	das	die	<i>der, som</i>
A(Δ)	den	die	das	die	<i>som</i>
G(s)	<i>dessen</i>	<i>deren</i>	<i>dessen</i>	<i>deren</i>	<i>hvis</i>
D(□)	dem	der	dem	denen	<i>som, hvilken</i>

Analysér den indskudte sætning for at se hvilket led "som" viser tilbage til

Manden, som spørger om vej, er rar.

"som" er grundled N(X)m: *der*

× ○

Der Mann, *der* nach dem Weg fragt, ist nett

↖

Manden, som jeg spørger om vej, er rar.

"som" er genstandsled - A(Δ)m: *den*

△ × ○

Der Mann, *den* ich nach dem Weg frage, ist nett.

↖

Manden, som jeg forklarer vejen til, er rar.

"som" er hensynsled - D(□)m: *dem*

□ × ○ △

Der Mann, *dem* ich den Weg erkläre, ist nett.

↖

LEDSÆTNINGER

IKKE-REGLER

☞ Yoda - skal huske os på, at tyskerne flytter rundt på udsagnsordene, når de kommer i par.

- 1 I bisætninger skilles grundled(×) og udsagnsled(O) ad af ordet "ikke"
- 2 I bisætninger står udsagnsordet til sidst
fx Jeg håber, at han kommer i morgen. (her er sætningen efter komma en ledsætning)
× O | × | O
☞ Ich hoffe, dass er morgen kommt.
- 3 I en sammensat tid (kan komme, må spise) står det første udsagnsord på plads 2 som på dansk og det andet til sidst.
Jeg kan spise pizza ☞ Jeg kan pizza spise ☞ Ich kann Pizza essen

Bindeord der danner ledsætninger

als	da (om tid)	Er kam, als der Bus weg <u>war</u> .
bevor	inden, før	Ich gehe nach Hause, bevor es <u>regnet</u>
bis	indtil	Ich warte hier, bis er <u>kommt</u> .
damit	så (om virkning)	Ich laufe, damit es schneller <u>geht</u> .
daß	at	Er sagt, daß er Eis <u>liebt</u> .
ob	om	Ich weiss nicht, ob er <u>kommt</u> .
obwohl	selv om	Ich bleibe hier, obwohl es kalt <u>ist</u> .
um - zu	for at	Wir essen, um zu <u>leben</u> .
weil	fordi	Er kam nicht, weil er krank <u>war</u>
wenn	når (om tid)	Ich bin hier, wenn du <u>kommst</u> .
während	imens	Es regnete, während ich nach Hause <u>ging</u> .